

Noordzee Gebiedsagenda 2050

tweede terugbijeenkomst

*17 oktober 2013,
Visafslag in Den Haag*

Deel 1

Noordzee-films Ministerie van Verhalen

Op de Zee-boerderij

✱ vimeo.com/77296842

Review

Kracht van zeewier is in het filmpje niet aan de orde gekomen. Je kan zoveel met zeewier. Gebruik vooral zijn eigen kracht. Het is heel gezond en is een mooi voedingssupplement.

Het is inspirerend. Het onderwerp

‘meervoudig ruimtegebruik’ komt ruim aan de orde. Als er rekening wordt gehouden met ‘meervoudig ruimtegebruik’ (en niet alleen met één aspect), dan is er veel mogelijk.

Zeewierproductie kan met andere activiteiten gecombineerd worden.

Het is heel belangrijk om chemische materialen uit de regio te gebruiken. Eigen zeewier dient eerst gebruikt te worden. Zo kan zeewier verwerkt worden tot veevoer.

Nederland, Denemarken en Spanje zijn toplanden voor voeding. Op internationaal niveau dient aansluiting te worden gezocht.

Maritieme kennis over en technologie om installaties op de zeebodem te verankeren zijn aandachtspunten. Met deze kennis en technolo-

gie kan een object in zee worden gehouden, zodat het niet wegslaat. Nederland is met Vryhof en Blue-tech een grootmacht in de wereld.

Het is een TNO-aangelegenheid. Objecten dienen goed en diep in zee te worden gebracht. Anders gaan ze weg.

Zeewier is voor de hele Noordzee.

Innovatie werkt pas als daarmee geld wordt verdiend. T.b.v. de voedselproductie en vanwege de concurrentie op de markt dient de kostprijs verlaagd te worden. In geval van combinaties (“én, én, én”) moet ruimtegebruik op slimme wijze geclaimd worden.

Stuurman

✶ vimeo.com/77293754

Review

Er zijn veel havens en ontwikkelingen. Het gaat om meer schepen en minder ruimte, waardoor steeds efficiënter en veiliger gevaren dient te worden.

Er is sprake van onzichtbaar ruimtegebruik. Er dient nauwkeurig en vaker gekeken te worden naar 'meer-voudig ruimtegebruik'.

Noordzee is uniek. Maak geen ver-

gissing door de Noordzee te vergelijken met andere zeeën!

Er zit veel meer onder het water. Dit heeft bijvoorbeeld te maken met ondergelopen bekken.

Uit het filmpje kan het volgende worden gehaald: Noordzee is een druk knooppunt, waar grote havens omheen zitten. Daarmee wordt West-Europa bevoorrad. Veiligheid en bereikbaarheid zijn aandachtspunten. Houd Noordzee bereikbaar en veilig!

Het lijkt alsof Noordzee leeg is. De zee is bijvoorbeeld vanuit energie en scheepvaart druk. Deze twee onderwerpen worden altijd afzonderlijk van elkaar beoordeeld in plaats van met elkaar. Er dienen afwegingen en keuzes gemaakt te worden, waarbij in oplossingen moet worden gedacht.

Als onze zee druk en daar buiten rustig is. Misschien kunnen de nationale activiteiten dan naar buiten toe geplaatst worden. Zou een Nederlands Energiewindbedrijf in het buitenland t.b.v. Nederlandse doelstellingen aan het werk kunnen gaan?

Met betrekking tot Noordzee zou steeds meer internationaler georiënteerd moeten worden. Zo zou de gebiedsagenda "North Sea 2050" kunnen heten.

Er is een aantal ontwikkelingen op het gebied van scheepvaart. Zo zijn Kruiplijncoasters speciaal aangepast om op rivieren te kunnen varen. Zeewier zou op Atlantische oceaan gekweekt kunnen worden i.p.v. hier bij de kust.

Onderzoeken blijven een aandachtspunt

Geba- rentaal van een duiker

✶ vimeo.com/77219059

Review

Het is van belang dat wrakken worden beschermd.

Het is interessant om (vanwege de geschiedenis) naar wrakken te zoeken.

Er mag gezocht worden, maar niet gegraven. Als de zoektocht wordt gemeld en als er naar een principe wordt gehandeld, dan is er niets mis.

Mensen kunnen van cultureel erfgoed genieten.

Het gaat om een verhaal en geschiedenis. Verder is de vraag 'hoe het 'vakkenduikbeleid' er uit moet zien' aan de orde gekomen:

Er is geen beleid nodig.

Het beleid zou moeten bepalen, dat er alleen naar wrakken gekeken mag worden.

Geen nieuw beleid, maar handhaven.

Als de samenleving aangeeft van welke wrakken afgebleven moet worden, dan zou dat in het beleid terug

kunnen komen. Ecologische waarde is ook belangrijk naast beleid.

Over 30 jaar moet een oplossing worden gevonden t.b.v. het weg nemen van wrakken (bijvoorbeeld voor economisch belang).

Na 2050 blijft het vraagstuk bestaan. Misschien moeten dan windmolens worden opgeruimd.

Duiken zou mogelijk moeten blijven, waarbij veel videomaterialen verzameld kunnen worden. Dit zou bijvoorbeeld goed gebruikt kunnen worden door een (nog te ontwikkelen) museum.

Meer wrakken zou meer biodiversiteit (voor sportvisserij) kunnen betekenen. Momenteel is de visstand in Noordzee niet wat het is geweest.

Algemeen: Reageren op de films

Jeroen Vis:

De filmpjes van de werkbijeenkomsten zijn bedoeld als katalysator voor een debat. Deze filmpjes worden breder verspreid. Hiervoor is een kettingbrief ontwikkeld. Deze brief wordt (via LinkedIn) doorgestuurd aan betrokkenen.

De deelnemers hebben de volgende onderwerpen t.b.v. eventuele nieuwe filmpjes voorgesteld: voedselvoorziening, kustverdediging, bodem, klimaatscenario's, duurzaamheid en technologische ontwikkelingen & dienstverlening. Ook is er aangegeven om de jeugd meer te betrekken.

Deel 2

Op de Kaart

Algemeen:

Lodewijk Abspoel:

De visie als uitgangspunt voor de “Noordzee 2050 Gebiedsagenda” is, zoals minister Schultz van Haegen die het Noordzeebeleid coördineert, heeft uitgesproken, om voor 2050 de Noordzee in haar eigenkracht maximaal in te zetten voor de maatschappelijke behoefte. Daarbij komen de volgende thema's aan de orde:

- Natuur
- Beleving
- Voedsel
- Bereikbaarheid/transport (scheepvaart)
- Energie

T.b.v. de gebiedsagenda worden zowel op nationaal als op internationaal niveau kaarten gemaakt en de relaties tussen zee en land in beeld gebracht. Daarbij worden de volgende vragen beantwoord: Waar staan we nu? Wat kunnen we in de toekomst? Hoe komen we daaraan? Wat zijn de ambities en de tempo van deze ambities? Wat zijn de bijbehorende opgaven? En de maatregelen? Daarbij zullen keuzes en afwegingen gemaakt worden.

Presentatie Pieter Jannink

De voortgang van het ontwerpen van kaarten: Naast het ontwerpen van kaarten wordt ook gekeken naar hoe de Noordzee verticaal is geordend. De gebiedsagenda voor land is al in beeld. De uniforme legenda hiervoor wordt toegepast op de Noordzee. Daarbij worden vragen beantwoord, zoals wat zijn de kansen en potenties en wat moet er nu gedaan worden om bij 2050 uit te kunnen komen. Dit wordt aan de hand van de bovengenoemde vijf thema's gedaan. Bij ieder thema komt het volgende aan de orde:

- Nederlandse aspecten
- Internationale dimensie
- Zee en land relaties
- Verticale kolom: hoe kan daar gecombineerd worden?
- Tijdsaspect: wanneer moet er iets worden gedaan?

Thema- tafels

In groepjes zijn 5 thema's aan de orde gekomen. Iedere deelnemer heeft meegedaan aan één thematafel. De terugkoppeling van de themasessie is als volgt:

Natuur

De opdracht t.b.v. de KRM-strategie voor de periode nu en 2020 is in gang gezet. Daarbij komt bijvoorbeeld de vraag aan de orde: wat doen we in de toekomst met windmolens die niet meer gebruikt kunnen worden, met platforms en met wrakken? Richting 2050 zal er gericht moeten worden op een robuuste natuur. Beleving is van belang voor het draagvlak van beleid. In Zeeland is 'cultuurhistorie' van belang en de Wadden zijn een zee aan wildernis. Tussen Zeeland en Wadden is sprake van massatoerisme. Daar zijn mensen minder met omgeving bezig.

Er is sprake van verschillende soorten beleid.

Het gaat om diversiteit en combinaties in een gebied. Badplaatsen zijn anders.

Beleving

Er wordt onderscheid gemaakt tussen 'indirecte' en 'directe' beleving. Voorbeelden van 'indirecte' beleving zijn wrak en natuur in zee. Voor deze beleving dient veel meer samengewerkt te worden en dienen verzamelde gegevens gedeeld te worden. Daarbij zou gebruik kunnen worden gemaakt van filmen en internetten. In de toekomst zou gedacht kunnen worden aan een nog te ontwikkelen app.

Bij 'directe' beleving gaat het om een kuststrook die voor iedereen toegankelijk is. Daarbij kan gedacht worden aan het kust- en strandgebruik, waarbij van Noordzee wordt genoten. Kortom, verschillende kwaliteiten bepalen de beleving van Noordzee.

Bij beleving dient ook gedacht te worden aan de toename van toerisme op zee, bijvoorbeeld cruises en sportvisserij.

Voedsel

M.b.t. voedsel gaat het om de waarden die in stand gehouden moeten worden. Deze waarden zullen bijvoorbeeld i.v.m. de klimaatverandering op termijn niet hetzelfde blijven. Er zijn estuariene overgangen, waaraan waarden toegevoegd kunnen worden. De waarden hebben ook internationale aspecten.

Daar waar sprake is van veel productie zijn er ook natuurwaarden. Dit betekent dat er veel meer met elkaar gepraat moet worden.

Bij dit thema komt "Planet People Profit" aan de orde, waarbij 'people' voor voedsel staat en 'profit' voor economische belangen.

Bereikbaarheid/transport (scheepvaart)

Een vraag is of windmolenparken open of gesloten moeten zijn voor de scheepvaart (High Speed Craft). Bij toename van deze parken zal ook het onderhoud van windmolens toenemen. Hierdoor zal de drukte toenemen. Verder zouden na afschrijving windmolens opgeruimd kunnen worden, waardoor er ruimte voor bepaalde doeleinden gecreëerd kan worden. Dit zou 'meervoudig gebruik' ten goede komen. Op Noordzee zou steeds dichter en veiliger op elkaar gevaren moeten worden. Daarvoor zijn nautische ontwikkelingen (zoals e-

navigation) van belang. De vraag is waarom op Noordzee 'overslag op zee (ship to ship)' buiten de drukke scheepvaartroutes niet een optie is. De schepen hoeven dan niet met z'n allen de haven in te gaan.

Energie

Er is een aantal onderwerpen aan de orde gekomen, zoals het bundelen van elektriciteit, pijpleidingen voor aan- en afvoer van bouwstoffen en stopcontact in de Noordzee. Het gaat met name om centrale punten waar e.e.a. samen komt. Daarvoor zijn internationale afspraken met omringende landen van belang.

In de komende periode zouden bouwstoffen niet meer te vinden zijn in de 12-mijlszone. Dit zou kunnen betekenen dat er verder gezocht dient te worden binnen de 24-mijlszone. Dit heeft effect op het gebruik van deze zone. De ontwikkelingen zouden in de tijd gefaseerd kunnen worden. Verder wordt gedacht aan mogelijk hergebruik van bestaande infrastructuur (zoals boorputten).

Er liggen al stopcontacten op de Noordzee. Deze stopcontacten zijn niet alleen voor boorplatforms maar bijvoorbeeld ook voor Wind op Zee. Een 'service eiland' is interessant.

Daarnaast is het koppelen van vormen van energie (getijdenenergie en stroomenergie) aan de orde gekomen. Hoe kan er aangesloten worden bij hetgeen wat er al ligt? Er zijn al heel veel ontwikkelingen. Zo zijn er drie testcentrales. Een nieuw onderwerp is 'golfslagenergie'.

'Offshore' t.b.v. het verminderen van het verkeer tussen land en windparken is van belang.

Algemeen

De werkbijeenkomst is heel creatief. Doe wat met de uitkomsten van deze bijeenkomst!

Alles heeft te maken met hoe we naar de Noordzee kijken: Is het uitgangspunt het maximaal exploiteren t.b.v. B.V. Nederland/B.V. Noordzee of gaat het om wat we maximaal nodig hebben. Welk uitgangspunt past meer bij het maatschappelijk benutten? Zolang betrokkenen op verschillende ma-

nieren denken en op verschillende manieren hierin zitten, zal er nog vaak met elkaar gepraat moeten worden. Hoe moeten we hier naar kijken: moet alles uit de Noordzee komen of kunnen we door alles uit de Noordzee te halen de andere zeeën ontlasten?

Op 13 maart 2014 gaat een conferentie plaatsvinden, waarvoor er politieke aandacht is.

Op 20 november 2013 is de eerstvolgende werkbijeenkomst. Voorafgaand aan deze bijeenkomst is

er een debat over de economische aspecten.

Een actiepunt is dat de genodigden geïnformeerd zullen worden over een aantal thema's. Daarbij zal gebruik worden gemaakt van wat er al aan informatie beschikbaar is. Bijvoorbeeld over de studies naar een werkeiland op zee. Economische en potentiële aspecten zullen aan de orde komen. Van belang is dat maatschappelijke bijdrage niet alleen in geld uit te drukken is.

Deelnemers

1. Marcel Bommele (RWS)
2. Remy Luttk (Duikteam Zeester)
3. Marleen Wijnstok (EZ)
4. Alma de Hoop (KNVR)
5. Eric Broekhuizen (Dutch Expansion Capital)
6. Wouter Gotje (IMARES)
7. Hans Donners (River to Success)
8. Erwin Crouchs (Ondernemer)
9. Wouter Veer (Ondernemer)
10. Ernst P. Kaars Sijpesteijn (Watersportverbond)
11. Geert Meun (VisNed)
12. Pim Visser (VisNed)
13. Bas Weenink (IenM)
14. Wim de Vries (IenM)
15. Chris van Assen (WWF)
16. Robin Hamerlinck (RWS)
17. Wim van Urk (IenM)
18. Rob Gerits (RWS)
19. Frank Zijp (RWS)
20. Jan Willem Wijnstroom (Sportvisserij Nederland)
21. Mirjam Poppe (EZ)
22. Jan Peelen (IenM)
23. Ellen Vreenegoor (OCW/RCE)
24. Guido Schild (Stichting de Noordzee)
25. Thomas Rammelt (Stichting de Noordzee)
26. Jeroen Vis
27. Hein Coumou
28. Pieter Jannink
29. Pauline van den Broeke
30. Paul van Hemert
31. Sebastian van Berkel
32. Dirk Neumann

33. Kees Le Blanch
34. Lodewijk Abspoel
35. Anton Simonis
36. Eelco Koolhaas
37. Yasin Keskin

Organisatie

Presentatie: Eelco Koolhaas & Kees Le Blanch
Organisatie: Lodewijk Abspoel en Yasin Keskin
Films: Jasper Masthoff en Eelco Koolhaas
Inleiding: Pieter Jannink
Tekst verslag: Yasin Keskin, Eelco Koolhaas en Lodewijk Abspoel